

Šiais metais minimos 30 – osios Sovietų Azerbaidžane vykusių Sumgaito žudynių metinės. 1988 m. vasario 27-28 dienomis buvo nužudyta dešimtys armėnų, apie 18 000 buvo priversti palikti miestą, savo namus bei turtą.

Sumgaito pogromai buvo nuožmus atsakas Kalnų Karabacho nepriklausomybės judėjimo metu vykusioms taikioms armėnų demonstracijoms dėl armėnų tautos apsisprendimo teisės.

Sovietų Sąjunga nesugebėjo užkirsti kelio anti-armėniškiems veiksams: valdžia reiškė nenorą stabdyti minėtų smurto veiksmų Sovietų Azerbaidžane. Sovietų valdžios neveiknumas privedė prie kruvinių armėnų žudynių Baku, Kirovabade bei kituose miestuose.

Karabacho apsisprendimo teisės kova virto į Armėnijos nepriklausomybės kovą. 9-ojo dešimtmečio pabaigoje – 10-ojo dešimtmečio pradžioje Baltijos šalių nacionaliniai frontai, taip pat ir „Sajūdis“, buvo glaudžiai susiję su Armėnijos nepriklausomybės kova. Nuo pat pirmųjų Karabacho nacionalinio išlaisvinimo judėjimo dienų, lietuviai tiek politiškai, tiek morališkai palaikė Karabacho gyventojus.

1988 m. liepos 9 dieną Vilniuje per vieną didžiausių lietuvių suvažiavimų, kuriame dalyvavo apie 100 000 žmonių, buvo priimta rezoliucija. Joje buvo išreikštas rūpestis dėl padėties Kalnų Karabache bei daugelio žmonių gyvybei gresiančio pavojaus. Taip pat paminėta, jog, norint garbingai išspręsti šį klausimą, Kalnų Karabache turi būti surengtas referendumas (paskelbta Sajūdžio žiniuose, 1988 m. liepos 16 d.)

1988 m. liepos 7 d. Europos parlamentas priėmė rezoliuciją (Nr. C 94/117), kurioje teigiama, jog „Sumgaito armėnų pogromai ir žiaurūs smurto veiksmai Baku mieste kelia pavojų Azerbaidžane gyvenančių armėnų saugumui“ ir pasmerkė „smurtą, nukreiptą prieš armėnų demonstrantus Azerbaidžane“, palaikė „armėnų mažumos reikalavimą susivienyti su Armėnija“.

Neseniai Azerbaidžano vadovybės išreikštos teritorinės pretenzijos Armėnijai neskatina siekti pagrindinio visų derybų dalyvių tikslo, t.y. taikaus Kalnų Karabacho konflikto suregulavimo grįsto tarptautiniais principais bei normomis.

Tarpparlamentinių ryšių su
Urbšys

Povilas

Armėnijos Respublika grupės pirmininkas

